

Pomiędzy 40 a 80 jubileuszem powstania Gminy Pelplin

1 stycznia tego roku minie 40 rocznica powstania gminy Pelplin, jako jednostki państwowej a 1 sierpnia przyszłego roku przypada 80 rocznica powstania samorządowej gminy Pelplin w II Rzeczypospolitej. Warto więc przypomnieć te i inne symboliczne daty.

Pierwsza zbiorowa (wielowioskowa) gmina wiejska Pelplin została utworzona 1 sierpnia 1934r. na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lipca 1934r. w sprawie podziału powiatu tczewskiego w województwie pomorskim na gminy wiejskie, gdzie w §1 pkt 6 zapisano:

§W powiecie tczewskim, województwie pomorskim tworzy się następujące gminy:

- gmina Pelplin z siedzibą w mieście Pelplin; w skład tej gminy wchodzi dotychczasowe gminy wiejskie: Janiszewko, Kulice, Pomyje, Rajkowy, Rombark, Roental i obszary dworskie: Janiszewo, Nowy dwór, Pelplin nadleśnictwo, Ropuchy, Wola.

Należy zaznaczyć, że rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 listopada 1930r. z dniem 1 stycznia 1931 gmina wiejska (jednowioskowa) Pelplin uzyskała prawa miejskie. W związku z tym stanowiła odrębną jednostkę samorządu i nie weszła w skład gminy wiejskiej (wielowioskowej) utworzonej 1 sierpnia 1934r.

Zbiorowa gmina wiejska Pelplin zastąpiła dotychczasowe gminy jednowioskowe (odpowiedniki obecnych sołectw) i funkcjonowała praktycznie do 1939r., gdy po wojnie po 1945r. zachowała terytorium, ale stopniowo traciła kompetencje samorządowe, stając się jednostką wójcowską. Ostatecznie przestała istnieć 29 września 1954r., kiedy to w wyniku ustawy z dnia 25 września 1954r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych, zlikwidowano zbiorowe gminy wiejskie Pelplin i utworzono gromady (jednowioskowe), jako jednostki wójcowskie i administracji państwowej.

Zbiorowa (wielowioskowa) gmina wiejska Pelplin, jako jednostka wójcowskiej i administracji państwowej została ponownie utworzona 1 stycznia 1973r. na podstawie ustawy z dnia 29 listopada 1972r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych,

- art. 1 ust. 1 tej ustawy stanowi:

§Tworzy się gminy, jako podstawowe jednostki podziału administracyjnego o gospodarczym na terenach wiejskich, stwarzając je ze względu na swoje rozmiary, potencjał gospodarczy

i urz dzenia, odpowiednie warunki dla kierowania rozwojem gospodarczym i spoœczno kulturalnym oraz dla zaspokojenia potrzeb mieszka cówö.

Na podstawie art. 101 ustawy z dnia 25 stycznia 1958r. radach narodowych, zmienionej ustaw z dnia 29 listopada 1972r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych, do tworzenia gmin i okre lenia siedzib ich organów, upowa niono wojewódzkie rady narodowe. Uchwaœ Nr XVIII Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gda sku z dnia 4 grudnia 1972 r. w sprawie utworzenia gmin w województwie gda skim, powoœno gmin Pelplin i okre lono siedzib jej organów, § 12 pkt 4 tej uchwaœ stanowiœ

š W powiecie tczewskim, województwie gda skim tworzy si nast puj ce gminy:

- gmin Pelplin z siedzib gminnej rady narodowej w mie cie Pelplin, w skœad nowo utworzonej gminy wchodz obszary soœctw: Janiszewko, Kulice, Pomyje, Rajkowy, Rombark, Ropuchy, Ro entalö. Uchwaœ weszœ w ycie z dniem 1 stycznia 1973r.

Jednocze nie dla miasta Pelplin i gminy Pelplin, jako odr bnych jednostek terytorialnych utworzono wspólne organy wœdzy tj. naczelnika i rad narodow .

Dwa lata pó niej w strukturze i terytorium gminy nast piœ znaczna zmiana. Rozporz dzenie Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony rodowiska z dnia 29 grudnia 1975 r. w sprawie poœczenia, zniesienia, utworzenia oraz zmiany granic i nazw gmin oraz ustalenia siedzib gminnych organów wœdzy i administracji pa stwowej w województwach: gda skim, (í) stanowiœ: š § 1. W województwie gda skim:

1) œczy si :

a) gminy Rudno i Pelplin w gmin o nazwie Pelplin z siedzib gminnych organów wœdzy i administracji pa stwowej w Pelplinieö.

Do gminy Pelplin wœczono wtedy obszary soœctw zlikwidowanej gminy Rudno tj: Gr blin, Lignowy Szlacheckie, Maœ Walichnowy, Mi dzyœ , Rudno, Wielki Garc.

Kolejne zmiany nast piœ w 1990r. wraz ze zmian ustroju pa stwa. Ustawa z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzaj ce ustaw o samorz dzie terytorialnym i ustaw o pracownikach samorz dowych, wprowadziœ reform administracji publicznej w gminach, która w art. 3 ust. 1 stanowiœ:

š Jednostki podziaœu terytorialnego pa stwa stopnia podstawowego (miasta, gminy), istniej ce w dniu wej cia w ycie ustawy, (í) zachowuj dotychczasow nazw , obszar, granice i siedzib wœdz. Uchwaœy wojewódzkich rad narodowych w sprawie zmiany granic miast i gmin zachowuj wa no ,(í)ö,

Na podstawie w/w ustawy z dniem 27 maja 1990r. weszœ w ycie ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorz dzie terytorialnym, która w art. 1 ust. 1 i 2 stanowiœ:

§ Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.

Ile razy w ustawie jest mowa o gminie, należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

W/w ustawy wprowadzono fundamentalną reformę, tworząc podwaliny pod samorząd gminny, który faktycznie przestał istnieć w 1939r. Ta reforma spowodowała przekształcenie gminy Pelplin z jednostki władzy i administracji państwowej w wspólnotę samorządową, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

Ostatecznego połączenia terytoriów gminy Pelplin z miastem Pelplin dokonano z dniem 1 stycznia 1992r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 września 1991 r. w sprawie podziału lub połączenia niektórych miast i gmin, w których dotychczas działają wspólne organy, oraz zmiany i ustalenia ich nazw i siedzib, w którym zapisano:

§ 2. 1. Dokonuje się połączenia miast i gmin w jedną gminę oraz ustala się nazwy i siedziby ich władz, zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Załącznik nr 2, Województwo Gdańskie

Lp. 87, Gminy podlegające połączeniu: miasto Pelplin i gmina Pelplin,

Nazwa nowej gminy: Miasto, siedziba władz gminy: Pelplin.

Pelplin ma sześć symbolicznych dat wartych upamiętnienia:

- 1) 1 stycznia 1931, utworzenie miasta Pelplin,
- 2) 1 sierpnia 1934, utworzenie gminy wiejskiej Pelplin, jako jednostki samorządowej,
- 3) 1 stycznia 1973, utworzenie gminy wiejskiej Pelplin, jako jednostki państwowej, ze wspólnymi organami władzy dla gminy i miasta z siedzibą w Pelplinie,
- 4) 1 stycznia 1976, połączenie gminy Pelplin z gminą Rudno w gminę Pelplin z siedzibą organów władzy w mieście Pelplin,
- 5) 27 maja 1990, przekształcenie państwowych jednostek tj: gminy wiejskiej Pelplin i miasta Pelplin w jednostki samorządowej wspólnoty samorządowej, ze wspólnymi organami władzy w mieście Pelplin,
- 6) 1 stycznia 1992, połączenie terytorium gminy Pelplin i miasta Pelplin w gminę Pelplin z siedzibą organów władzy w mieście Pelplin. (Miasto i Gmina Pelplin).

Bogdan Badziąg